

นโยบายด้านการกีฬาของรัฐบาลนายชวน หลีกภัย พ.ศ. 2540 - 2544

SPORTS POLICY OF MR.CHUAN LEEKPAI'S GOVERMENT (SINCE 1997 - 2001)

ชาลิสา คำสวัสดิ์¹ และธำรงค์ศักดิ์ เพชรเลิศอนันต์²

¹ นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยรังสิต (Nidnoi23052536@gmail.com)

² คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยรังสิต (thamrongsakpetch@gmail.com)

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ (1) เพื่อศึกษาพัฒนาการนโยบายด้านการกีฬา (2) เพื่อศึกษาปัจจัยการกำหนดนโยบายด้านการกีฬาของรัฐบาลนายชวน หลีกภัย ซึ่งเป็นการวิจัยแบบเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยศึกษาจากเอกสาร วารสาร และสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ รวมทั้งงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนการสัมภาษณ์กลุ่มผู้บริหาร ข้าราชการที่เกี่ยวข้องกับด้านการกีฬา อดีตโค้ชทีมชาติไทย และอดีตนักกีฬาทีมชาติไทย ที่จะมาให้ข้อมูลในการศึกษาและทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการอธิบายเชิงพรรณนา

ผลการศึกษา พบว่า นโยบายด้านการกีฬาของรัฐบาลนายชวน หลีกภัย พ.ศ. 2540 - 2544 ในเรื่องของ การพัฒนาการด้านการกีฬานั้นเกิดจากรัฐบาลเข้ามามีบทบาทในการส่งเสริมและสนับสนุนมากขึ้นเรื่อยๆ ตั้งแต่เริ่มมีคณะรัฐมนตรีมา เพราะการกีฬาเป็นตัวพัฒนาคุณภาพของประชาชนทั้งทางด้านร่างกาย และจิตใจให้ประชาชนรู้จักความอดทน อดกลั้น และความมีน้ำใจ การมีน้ำใจนั้นมันไม่ได้เกิดจากการอ่านหนังสือ ส่วนนโยบายด้านการกีฬานั้นเป็นการกำหนดนโยบายตามตัวแบบชนชั้นนำ (Elite Model) โดยผู้นำมีบทบาทอย่างมากในการกำหนดนโยบาย ส่วนกลุ่มข้าราชการ ประชาชน หรือหน่วยงานที่ไม่ได้มีความเกี่ยวข้องกับภาครัฐก็เริ่มมีบทบาทมากขึ้นในการกำหนดนโยบาย เพราะทุกส่วนสามารถกำหนดตามความต้องการได้ แต่ผลที่เกิดขึ้นกับนโยบายต่างๆ ก็มักจะเกิดจากการตัดสินใจของผู้นำรัฐบาลที่มีอำนาจและมีหน้าที่รับผิดชอบ

คำสำคัญ: นโยบาย, การกีฬา, รัฐบาล

ABSTRACT

This research purposes to study (1) the development of Sport policy, (2) to study the factors' definition of Sport policy in the Mr. Chuan Leekpai's Gogernment that is the qualitative research which study from the documents, the journals, the printing media, and the other research as well as interviewing the Government executives who concern with the sports, the former coach and player of Thailand. They gave the information for study and analyze by description.

The result of study found that the sport policy of Mr. Chuan Leekpai's Government since 1997 – 2001, in the sport's development consist of the government has the more role in the support. Since they establish the ministry because sports could develop the quality of people the both of the body and mind. That make the people know to be patience and to be kindness. In the part of Sport policy is definite from the Elite model which the leader has the more

role to definite the policy. The officials, people, and the institution that aren't concern with the government will have the more role to definite the policy because every parts could customized but the result will occur with the decision of the government leader who has the power and responsibilities.

Keywords: The Policy, The Sports, The Government

1. บทนำ

ประเทศไทยเป็นอีกประเทศหนึ่งที่มีการส่งเสริมและสนับสนุนกีฬาเป็นเวลานาน ความเป็นมาของการกีฬาหรือพลศึกษาในประเทศไทยเรานั้นมีการเริ่มในสมัยใด ไม่มีหลักฐานที่ชัดเจน แต่สันนิษฐานได้ว่าคงจะเกิดขึ้นมาพร้อมกับการเริ่มสร้างชาติไทย เพราะการออกกำลังกายเป็นพื้นฐานในการใช้ชีวิต ในสมัยก่อนคนไทยใช้การกีฬาเพื่อความอยู่รอด สภาพแวดล้อมทำให้คนสมัยนั้นต้องออกกำลังกายในการหาอาหาร ต่อสู้กับธรรมชาติ ป้องกันตนเอง การกีฬามีบทบาทในทางทหารและความมั่นคงของประเทศ หากประเทศมีประชาชนที่มีความพร้อมในทุกๆด้านก็เป็นตัวสำคัญในการขับเคลื่อนในการพัฒนาประเทศในด้านต่างๆให้มีคุณภาพ สามารถที่จะรับมือกับการเปลี่ยนแปลงในด้านต่างๆ ได้เป็นอย่างดีถ้าประชาชนมีความเข้มแข็งและอดทน แต่ในทางตรงกันข้ามถ้าประชาชนในประเทศมีความอ่อนแอ อ่อนไหวต่อเรื่องต่างๆที่เกิดขึ้นก็จะเป็นผลร้ายต่อการพัฒนาประเทศ (เอกวิทย์ มณีธร, 2547)

ในช่วงรัฐบาลของนายชวน หลีกภัย พรรคประชาธิปัตย์นั้น เข้ามาดำรงตำแหน่งในปี พ.ศ. 2540 -2544 ซึ่งเป็นคณะรัฐมนตรีคณะที่ 53 มีการแถลงนโยบายการบริหารงานภายในประเทศ โดยในส่วนภารกิจงานด้านการกีฬานั้น รัฐได้เน้นเรื่องการพัฒนาคนและสังคม โดยถือเอาด้านการกีฬาเป็นการพัฒนาคนและสังคมทั้งในด้านสุขภาพร่างกายและจิตใจ ซึ่งในช่วงเวลานั้นก็มีการแข่งขันกีฬาระดับนานาชาติ อย่างเช่น กีฬาเอเชียนเกมส์ครั้งที่ 13 เกิดขึ้น ก็เป็นการสร้างความตื่นตัวให้กับประเทศ มีการสร้างสนามกีฬาใหม่ๆ เกิดขึ้น ทำให้ประชาชนได้เข้าร่วมชมการแข่งขันกีฬาอย่างใกล้ชิด

ดังนั้น การกีฬาของไทยได้พัฒนาก้าวหน้าไปอย่างมากตั้งแต่รัฐบาลมีการส่งเสริมและสนับสนุนการกีฬาประชาชนให้ความสนใจและเล่นกีฬากันมากขึ้นเพราะกีฬาบางชนิดมีความเป็นอาชีพมากขึ้น ด้านการกีฬาของประเทศไทยเป็นเรื่องที่มีการพูดถึง และมีการจัดกิจกรรมอย่างมากมาย แต่ก็ไม่มีการตรวจสอบการทำงานในเรื่องต่างๆอย่างชัดเจน

2. วัตถุประสงค์การวิจัย

2.1 เพื่อศึกษาพัฒนาการนโยบายด้านการกีฬา

2.2 เพื่อศึกษาปัจจัยการกำหนดนโยบายด้านการกีฬาของรัฐบาลนายชวน หลีกภัย พ.ศ. 2540 - 2544

3. การดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มุ่งเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ที่ศึกษาเกี่ยวกับ นโยบายด้านการกีฬาของรัฐบาลนายชวน หลีกภัย พ.ศ. 2540 - 2544 การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยการสัมภาษณ์กลุ่มผู้บริหารข้าราชการที่เกี่ยวข้องกับด้านการกีฬา อดีตโค้ชทีมชาติไทย และอดีตนักกีฬาทีมชาติไทยที่มาให้ข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) ที่เป็นเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลรวมทั้งข้อมูลจากเอกสาร วารสาร

และสิ่งพิมพ์ต่างๆ ในการวิเคราะห์ข้อมูลครั้งนี้ผู้วิจัยได้ใช้วิธีการตีความข้อมูล การเปรียบเทียบ พร้อมทั้งการสร้าง
ข้อสรุป

4. ผลการวิจัย

สรุปผลการวิเคราะห์โดยรวมของข้อมูลเชิงคุณภาพจากศึกษาจากเอกสาร และการสัมภาษณ์ที่เกี่ยวข้องกับ
เรื่องนโยบายด้านการกีฬาของรัฐบาลนายชวน หลีกภัย พ.ศ. 2540 - 2544 จากการศึกษาพบว่า การศึกษาในเรื่องการ
พัฒนานโยบายด้านการกีฬานั้น มีการพัฒนามาอย่างต่อเนื่องและมีทิศทางที่ดีขึ้นตั้งแต่เริ่มมีการจัดตั้งคณะรัฐมนตรี
คณะที่ 1 ถึง คณะที่ 61 ในช่วงแรกตั้งแต่คณะรัฐมนตรี คณะที่ 1 - คณะที่ 28 พ.ศ. 2745 - พ.ศ. 2501 ก็จะมีการส่งเสริม
สนับสนุนภารกิจด้านการกีฬาอยู่บ้าง ส่วนใหญ่จะเป็นเรื่องเกี่ยวกับพลศึกษาในโรงเรียนให้นักเรียนตลอดจน
ประชาชนได้มีโอกาสฝึกอบรมการกีฬาให้มากขึ้นเพื่อให้มีร่างกายที่แข็งแรง มีจิตใจเป็นนักกีฬาและเป็นพลเมืองที่
เข้มแข็งของประเทศ ส่วนช่วงที่สองตั้งแต่คณะรัฐมนตรี คณะที่ 29 - คณะที่ 40 พ.ศ. 2745 - พ.ศ. 2501 ไม่มีการ
สนับสนุนส่งเสริมด้านการกีฬาเลย ส่วนในช่วงสุดท้ายตั้งแต่คณะรัฐมนตรี คณะที่ 41 - คณะที่ 61 พ.ศ. 2745 - พ.ศ.
2501 ก็จะเป็นการส่งเสริมสนับสนุนภารกิจด้านการกีฬาให้กับประชาชนในประเทศให้มีโอกาสเล่นกีฬามากขึ้นขยาย
พื้นที่การสนับสนุนให้กว้างขวางขึ้น ในห้วงค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีบทบาทและมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ
ด้านการกีฬา จัดกิจกรรมด้านการกีฬา จัดสร้างลานกีฬาในทุกหมู่บ้านและทุกชุมชน ส่งเสริมการออกกำลังกาย
เพื่อให้ประชาชนมีสุขภาพที่ดีและพักผ่อนหย่อนใจที่ถูกต้อง ให้ครอบคลุมทุกพื้นที่เพื่อเสริมสร้างคุณภาพชีวิต
และพัฒนามาตรฐานการกีฬา มีการให้สวัสดิการเพื่อสร้างขวัญและกำลังใจนักกีฬา ส่งเสริมสถานศึกษาให้เน้นมี
กิจกรรมด้านการกีฬาเพื่อให้มีความสามารถในการเข้าแข่งขันกีฬากับนานาชาติได้ดียิ่งขึ้นเป็นการพัฒนากีฬาสู่ความ
เป็นเลิศ โดยจัดตั้งฝึกกีฬาแห่งชาติพร้อมทั้งนำวิทยาศาสตร์การกีฬามาใช้ จัดให้มีการควบคุมมาตรฐานการฝึกสอน
ด้านการกีฬาให้มีคุณภาพและสนับสนุนการจัดการแข่งขันกีฬาในระดับนานาชาติอย่างต่อเนื่อง โดยมีการปรับปรุง
สนามกีฬาอย่างเป็นระบบและสร้างสนามกีฬาให้เพียงพอต่อความต้องการ ให้ภาคเอกชนเข้ามามีบทบาทร่วมส่งเสริม
สนับสนุนการกีฬาของประเทศมากยิ่งขึ้นและอย่างต่อเนื่อง

จากการศึกษา เรื่องปัจจัยการกำหนดนโยบายด้านการกีฬาของรัฐบาลนายชวน หลีกภัย พ.ศ. 2540 - 2544
พบว่า ที่มาของการกำหนดนโยบายด้านการกีฬานั้นเกิดจากการนำตัวแบบชนชั้นนำ Elite Model (ชาซูชี่ จิตรเหล้าอา
พร, 2555) มาเป็นกรอบแนวคิดในการศึกษาที่มาของนโยบายด้านการกีฬาของรัฐบาลนายชวน หลีกภัย เกิดจาก
แผนพัฒนาการกีฬาแห่งชาติ ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2540 - 2544) เพื่อเป็นการดำเนินการด้านกีฬาตามกรอบและทิศทางใน
การดำเนินงาน ซึ่งแบ่งเป็น 6 หลักการ คือ หลักการพัฒนากีฬาขั้นพื้นฐาน หลักการพัฒนากีฬาเพื่อมวลชน
หลักการพัฒนากีฬาเพื่อความเป็นเลิศ หลักการพัฒนากีฬาเพื่อการอาชีพ หลักการพัฒนาศาสตร์และ
เทคโนโลยีการกีฬา หลักการพัฒนากีฬาและการบริหารกีฬาและมีการส่งเสริมให้มีการแข่งขันกีฬาในระดับนานาชาติขึ้น
อย่างเช่นในช่วงรัฐบาลนายชวน หลีกภัย พ.ศ. 2540 - 2544 มีการแข่งขันกีฬาระดับนานาชาติขึ้น ซึ่งเป็นการแข่งขัน
กีฬาเอเชียนเกมส์ ครั้งที่ 13 ที่ประเทศไทยเป็นเจ้าภาพในการแข่งขัน มีการสนับสนุนงบประมาณสร้างสนามกีฬา
อย่างเช่น สนามราชมั่งคณาภิพาสถานที่สร้างมาเป็นเวลา 7 ปี ก็เสร็จในช่วงสมัยรัฐบาลชวน ก่อนมีการแข่งขันกีฬา
เอเชียนเกมส์ก็มีการสนับสนุนงบประมาณให้กับนักกีฬาที่ทำชื่อเสียงให้กับประเทศชาติ และส่งเสริมให้แต่ละ
โรงเรียน มหาวิทยาลัย ให้มีชมรมเรียนด้านการกีฬา มีการจัดการแข่งขันกีฬาภายใน เพื่อเป็นการรณรงค์ให้มีการออก

กำลังกายและใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ โดยผู้นำมีบทบาทอย่างมากในการกำหนดนโยบาย ส่วนกลุ่มข้าราชการก็มีการทำประชาพิจารณ์การกำหนดร่างนโยบายโดยการเชิญกลุ่มผู้อำนวยการการศึกษาแห่งประเทศไทยแต่ละจังหวัด กลุ่มบุคลากรในโรงเรียนที่เกี่ยวข้องด้านการศึกษา หน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้องมาร่วมแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับนโยบายการศึกษาต่างๆ เพื่อหานโยบายที่เหมาะสมเพื่อพัฒนางานทางด้านการศึกษาให้ตรงกับเป้าหมายที่ตั้งไว้ ประชาชน ก็มีบทบาทและโอกาสแสดงความคิดเห็นในเรื่องการศึกษาแต่ไม่ได้ครอบคลุมทุกคนเพราะมีการส่งตัวแทนไปร่วมทำประชาพิจารณ์ หน่วยงานที่ไม่ได้มีความเกี่ยวข้องกับภาครัฐก็เริ่มมีบทบาทมากขึ้นในการกำหนดนโยบาย เพราะทุกส่วนสามารถกำหนดตามความต้องการได้ แต่ผลที่เกิดขึ้นกับนโยบายต่างๆ ก็มักจะเกิดจากการตัดสินใจของผู้บริหารที่มีอำนาจและมีหน้าที่รับผิดชอบทั้งหมด (สัมภาษณ์, ศักดิ์ชาย ทักษุวรรณ, 2560)

ดังนั้น การพัฒนาการด้านการศึกษาที่เกิดขึ้นจากรัฐบาลเข้ามามีบทบาทในการส่งเสริมและสนับสนุนมากขึ้นเรื่อยๆ ตั้งแต่เริ่มมีคณะรัฐมนตรีมา เพราะการศึกษาเป็นตัวพัฒนาคุณภาพของประชาชนทั้งทางด้านร่างกาย และจิตใจ ให้ประชาชนรู้จักความอดทน อดกลั้น และความมีน้ำใจ การมีน้ำใจนั้นมันไม่ได้เกิดจากการอ่านหนังสือ ส่วนนโยบายด้านการศึกษาเป็นการกำหนดนโยบายตามตัวแบบชนชั้นนำ (Elite Model) โดยผู้นำมีบทบาทอย่างมากในการกำหนดนโยบาย ส่วนกลุ่มข้าราชการ ประชาชน หรือหน่วยงานที่ไม่ได้มีความเกี่ยวข้องกับภาครัฐก็เริ่มมีบทบาทมากขึ้นในการกำหนดนโยบาย เพราะทุกส่วนสามารถกำหนดตามความต้องการได้ แต่ผลที่เกิดขึ้นกับนโยบายต่างๆ ก็มักจะเกิดจากการตัดสินใจของผู้บริหารที่มีอำนาจและมีหน้าที่รับผิดชอบ

5. การอภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

หากพิจารณาพัฒนาการด้านการศึกษาและปัจจัยการกำหนดนโยบายด้านการศึกษาของรัฐบาลนายชวน หลีกภัย พ.ศ. 2540 - 2544 พบว่า พัฒนาการด้านศึกษานั้นมีการเติบโตขึ้นเรื่อยๆ มีการส่งเสริมและสนับสนุน พัฒนามาโดยตลอด ไม่ว่าจะเป็นเรื่องจัดหาหนังสือตำราเรียน อุปกรณ์เพื่อเป็นพื้นฐานในด้านการศึกษา การฝึกอบรมเพื่อให้ได้รู้ขีดความสามารถของแต่ละบุคคลการพัฒนาสนามให้มีคุณภาพมาตรฐานมีการสนับสนุนงบประมาณในการให้ความสำคัญกับการศึกษาในด้านต่างๆ สอดคล้องกับการศึกษาของลัดดา เรืองมโนธรรม และสืบสาย บุญวีรบุตร (2559, น. 35 - 48) เรื่องโครงสร้างนโยบายและนโยบายการศึกษา ระบบการปฏิบัติการในการพัฒนานักกีฬาเป็นเลิศ

ปัจจัยการกำหนดนโยบายด้านการศึกษาของรัฐบาลนายชวน หลีกภัย พ.ศ. 2540 - 2544 ตามมติที่ประชุมคณะรัฐมนตรีที่มีการส่งเสริมและสนับสนุนการศึกษามาในช่วงที่รัฐบาลนายชวน บริหารงาน เป็นการกำหนดทิศทางการพัฒนาประเทศและกระจายความเจริญไปยังทุกภูมิภาคอย่างทั่วถึง เพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Anderson (1970, p.1) อธิบายว่า นโยบายเป็นแนวทางการกระทำของรัฐเกี่ยวกับการแก้ไขปัญหาในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง เช่น ความยากจน การผูกขาดทางอุตสาหกรรม หรือการพุงราคาสินค้าการเกษตร

ตัวแบบชนชั้นนำ (Elite Model) เป็นกรอบแนวคิดในการศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับแนวความคิด ชาลส์ จิตร เหล่าอาพร (2555, น.55) ตัวแบบนี้มีความสำคัญว่า เป็นนโยบายที่สะท้อนสิ่งที่เป็นความชอบของชนชั้นนำมามากกว่าความต้องการของประชาชน กล่าวว่าการกำหนดนโยบายสาธารณะในสังคมที่มีลักษณะปิดตัวสูง ความคิด ความเชื่อ ค่านิยม และความต้องการต่างๆ มักจะอยู่ภายใต้ความคิดของกลุ่มชนชั้นนำมากว่าที่จะเป็นไปตามความคิดเห็นและความต้องการของประชาชนส่วนใหญ่ของสังคม ซึ่งความรู้สึกของประชาชนชนจึงถูกครอบงำโดยชนชั้นนำ ส่วนข้าราชการจะมีหน้าที่เป็นกลไกที่นำเอานโยบายไปปฏิบัติให้เกิดผลตามเป้าหมายสอดคล้องกับการศึกษาของ

เพชรฤดี สุระวิญญู. (2545) การดำเนินนโยบายด้านการคมนาคมทางอากาศ: กรณีศึกษา โครงการท่าอากาศยานสุวรรณภูมิ เป็นการกำหนดนโยบายตามตัวแบบผู้นำ (Elite Model) และตัวแบบสถาบัน (Institution Model) โดยผู้นำและสถาบันของรัฐมีบทบาทอย่างมากในการกำหนดนโยบาย ผลที่เกิดขึ้นกับโครงการส่วนใหญ่ขึ้นอยู่กับการศึกษาพิจารณา และตัดสินใจของผู้นำรัฐบาลที่มีอำนาจและรับผิดชอบโครงการ

ผู้ที่มีบทบาทในการกำหนดนโยบายด้านการศึกษามักจะมาจากสถาบันนิติบัญญัติ คือ รัฐสภา และจากสถาบันบริหาร คือ รัฐบาลและหน่วยงานภาครัฐที่มีอำนาจหน้าที่รับผิดชอบการกำหนดนโยบายเป็นไปในลักษณะของตัวแบบชนชั้นนำ (Elite Model) เนื่องจากชั้นนำจะเป็นฝ่ายการเมืองและฝ่ายประจำของรัฐก็จะมีบทบาทชัดเจน รวมทั้งมีส่วนในการกำหนดนโยบาย ถึงแม้ว่าจะให้หน่วยงานที่ไม่ใช่ภาครัฐเข้ามามีบทบาทแต่ผลการตัดสินใจในการกำหนดนโยบายนั้นๆ ก็เป็นการตัดสินใจของผู้นำและผู้ที่มีอำนาจหน้าที่รับผิดชอบอยู่ดี

6. บทสรุปและข้อเสนอแนะ

บทสรุป

ผลการวิเคราะห์โดยรวมของข้อมูลเชิงคุณภาพจากการศึกษาจากเอกสาร วารสาร และสิ่งพิมพ์ต่างๆ รวมทั้งงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและการสัมภาษณ์ในเรื่องของนโยบายด้านการกีฬาของรัฐบาลนายชวน หลีกภัย พ.ศ. 2540 - 2544 พบว่า

1. การพัฒนาการด้านการกีฬานั้นเกิดจากรัฐบาลเข้ามามีบทบาทในการส่งเสริมและสนับสนุนมากขึ้นเรื่อยๆ ตั้งแต่เริ่มมีคณะรัฐมนตรีมา เพราะการกีฬาเป็นตัวพัฒนาคุณภาพของประชาชนทั้งทางด้านร่างกาย และจิตใจให้ประชาชนรู้จักความอดทน อดกลั้น และความมีน้ำใจ

2. นโยบายด้านการกีฬานั้นเป็นการกำหนดนโยบายตามตัวแบบชนชั้นนำ (Elite Model) โดยผู้นำมีบทบาทอย่างมากในการกำหนดนโยบาย ส่วนกลุ่มข้าราชการ ประชาชน หรือหน่วยงานที่ไม่ได้มีความเกี่ยวข้องกับภาครัฐก็เริ่มมีบทบาทมากขึ้นในการกำหนดนโยบายแต่ผลสุดท้ายอำนาจในการตัดสินใจทั้งหมดก็อยู่ที่ผู้นำ

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ศึกษาประเด็นเกี่ยวกับนายชวน หลีกภัย ในเรื่องอื่นๆ ไม่ว่าจะเป็นเรื่อง บทบาทผู้นำ การเข้ามามีบทบาททางการเมือง อิทธิพลทางการเมือง ฯลฯ

2. ศึกษาการศึกษาเปรียบเทียบนโยบายด้านการกีฬาของรัฐบาลคณะอื่นๆ เพื่อศึกษาถึงความเหมือน ความแตกต่าง จุดเด่น จุดด้อย ของนโยบายด้านการกีฬาในรัฐบาลนั้นๆ

3. ศึกษาถึงพัฒนาการ และปัจจัยการกำหนดนโยบายในเรื่องอื่นๆ ไม่ว่าจะเป็นเรื่อง เศรษฐกิจ สังคม การศึกษา อุตสาหกรรม ฯลฯ

4. ศึกษาวิจัยเชิงปริมาณเพื่อเปรียบเทียบกลุ่มประชากรที่มีความคิดเห็นหลากหลาย

กิตติกรรมประกาศ

กราบขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธำรงค์ดี เพชรเลิศอนันต์ อาจารย์ที่ปรึกษา และกลุ่มผู้บริหารข้าราชการที่เกี่ยวข้องกับด้านการกีฬา อดีตโค้ชทีมชาติไทย และอดีตนักกีฬาทีมชาติไทยที่มาให้ข้อมูลเกี่ยวกับเรื่องนโยบายด้านการกีฬาของรัฐบาลนายชวน หลีกภัย พ.ศ. 2540 – 2544

เอกสารอ้างอิง

- Anderson James E. (1970). Political and Economic Policy-making, Mass: Addison-Wesley.
- ชาญชัย จิตรเหล่าอาพร. (2555). นโยบายสาธารณะและการวางแผน. ปทุมธานี: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรังสิต.
- เพชรฤดี สุระวิญญู. (2545). การดำเนินนโยบายด้านการคมนาคมทางอากาศ: กรณีศึกษา โครงการท่าอากาศยานสุวรรณภูมิ /เพชรฤดี สุระวิญญู. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- มนตรี ไชยพันธุ์. (2546). นโยบายของรัฐด้านการกีฬา (พ.ศ. 2502 - 2546). เอกสารวิชาการส่วนบุคคลการศึกษาหลักสูตรการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตย สำหรับนักบริหารระดับสูง, สถาบันพระปกเกล้า.
- ถัดดา เรืองมโนธรรม และสืบสาย บุญวีรบุตร. (2559). ปัจจัยและแนวทางการพัฒนานักกีฬาสู่ความเป็นเลิศ : แบบจำลองประเทศไทย. วารสารวิทยาศาสตร์การกีฬาและสุขภาพ.
- ว่าที่เรือตรีเอกวิทย์ มณีธร. (2547). การกำหนดนโยบายสาธารณะด้านการกีฬาในประเทศไทยระหว่าง พ.ศ. 2520 – 2546. วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐศาสตรดุษฎีบัณฑิต.
- ศักดิ์ชาติ ทัพสุวรรณ. (2560). สัมภาษณ์.